

10. MEKTUP

١٠- ﴿الْمَكْتُوبُ الْعَاشِرُ: فِي حُصُولِ الْقُرْبِ وَالْبُعْدِ وَالْفَرْقِ وَالْوَصْلِ بِمَعَانٍ غَيْرِ مُتَعَارِفَةٍ مَعَ بَعْضِ الْعُلُومِ الْمُنَاسِبِ لِذَلِكَ الْمَقَامِ كَتَبَهُ أَيْضًا إِلَى شَيْخِهِ الْمُعْظَمِ﴾

(عَرِيضَةُ) أَحَقَرِ الْخِدْمَةِ إِنَّهُ قَدْ طَالَتِ الْمُدَّةُ وَلَا إِطْلَاعَ لِي عَلَى أَحْوَالِ خِدْمَةِ تِلْكَ الْعَتَبَةِ الْعَلِيَّةِ مَعَ كَثْرَةِ الْإِنْتِظَارِ ﴿شِعْرٌ﴾:

وَلَا عَجَبَ إِنْ عَادَ رُوحِي إِذَا آتَى * سَلَامٌ مِنَ الْخِلِّ الْوَفِيِّ الْمَفَارِقِ ﴿غَيْرُهُ﴾:

عَلِمْتُ بِأَنِّي غَيْرُ لَاحِقٍ رَكْبَهُ * فَيَكْفِي سَمَاعِي مِنْ وَرَاءِ نِدَائِهِ

وَأَعْجَبُ بِأَمْرِ حَيْثُ سَمُّوا نِهَآيَةَ الْبُعْدِ قُرْبًا وَغَايَةَ الْفِرَاقِ وَصَلًّا وَكَأَنَّهُمْ أَشَارُوا فِي ضَمْنِ ذَلِكَ إِلَى نَفْيِ الْقُرْبِ وَالْوَصَالِ ﴿شِعْرٌ﴾:

كَيْفَ الْوُصُولُ إِلَى سَعَادَ وَذَوْنَهَا * قُلُّ الْجِبَالِ وَذَوْنُهَا خُيُوفُ

فَلَا جَرَمَ كَانَ الْحُزْنَ الْأَبَدِيَّ وَالْفِكْرُ الدَّائِمِي مُمِدًّا وَمُعِينًا وَلَا بُدَّ أَنْ يَكُونَ الْمُرَادُ فِي آخِرِ الْأَمْرِ مُرِيدًا أَيْضًا بِإِرَادَتِهِ وَالْمَحْبُوبُ مُحِبًّا وَمُبْتَلًى بِمَحَبَّةِ الْمَحْبُوبِ وَهَذَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَ وُجُودِ مَقَامِ الْمُرَادِيَّةِ وَالْمَحْبُوبِيَّةِ صَارَ مُرِيدًا وَمُحِبًّا فَلَا جَرَمَ أَخْبَرُوا عَنْ حَالِهِ بِأَنَّهُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُتَوَاصِلَ الْحُزَنِ دَائِمَ الْفِكْرِ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "مَا أَوْذَى نَبِيٍّ مِثْلَ مَا أَوْذِيَ" وَالْمُحِبُّونَ هُمْ الْمُتَحَمِّلُونَ لِثَقَلِ الْمَحَبَّةِ وَحَمَلُ هَذَا الثَّقَلِ عَسِيرٌ عَلَى الْمَحْبُوبِينَ ﴿ع﴾: فَيَالِهَا قِصَّةً فِي شَرَحِهَا طُولُ ﴿ع﴾: وَقِصَّةُ الْعَشْقِ مِمَّا لَا انْفِصَامَ لَهُ *

وَحَامِلُ الْعَرِيضَةِ الشَّيْخِ إِلَهٍ بِخَشٍ قَدْ حَصَلَ لَهُ نَوْعٌ مِنَ الْجَذْبِ وَالْمَحَبَّةِ وَقَدْ صَارَ

بَاعِثًا عَلَى كِتَابَةِ كَلِمَاتٍ إِلَى خِدْمَتِكُمْ بِالْإِبْرَامِ وَحَاصِلُ الْمَرَامِ أَنَّهُ أَظْهَرَ شَوْقَ
الْمُلَازِمَةِ وَتَوَجَّهَ نَحْوَ تِلْكَ الْحُدُودِ وَقَدْ كَانَ أَوَّلًا أَظْهَرَ بَعْضَ الْإِرَادَاتِ وَلَمَّا فَهِمَ
مِنْ هَذَا الْفَقِيرِ تَقَاعُدًا فِيهِ وَتَأَخُّرًا عَنْ ائْتِجَاحِهِ رَضِيَ بِمُجَرَّدِ الْمُلَاقَاةِ فَكَتَبْنَا لِأَجْلِ
ذَلِكَ هَذِهِ الْكَلِمَاتِ وَزِيَادَةُ الْإِبْسَاطِ بَعِيدَةٌ عَنْ طَوْرِ الْأَدَبِ

TÜRKÇE ANLAMİ

İmam-ı Rabbani bu mektubu şeyhi Muhammed Bakibillah'a yazmış olup, kendinde alışılmışın ötesinde yakınlık ve uzaklığın, vasi⁹² ve faslın⁹³ meydana gelmesi ve bu makama münasip ilimler hakkındadır.

Hizmetçilerin en küçüğünden arzuhal..

Uzun zaman geçti ve merakla beklememe rağmen yüce eşiklerinizin hizmetçileriyle ilgili haber alamadım.

Uzakta vefakar bir dosttan selam geldiğinde

ruhum çıkacak olsa şaşırma. (Şiir)

Sonunda onun kervanına katılamayacağımı anladım,

Bari ardından sesini işitsem... (Şiir)

Bir şeye hayret ederim; ehlullah uzaklığın nihayetini yakınlık, ayrılığın son haddini de vuslat olarak nitelendirmiştir. Adeta ehlullah bu tavriyla Allah Teâlâ'ya yakınlığı ve kavuşmayı imkansız görmüş oluyorlar.

Suad'a nasıl kavuşabilirim ki,

Arada yüksele dağlar, aralarında sıra sıra tepeler. (Şiir)

Şüphesiz ebedi hüznün ve sürekli fikir sûfiye güç ve metanet veriyor. İşin sonunda murad⁹⁴ olan mürid⁹⁵, mahbub olanlar da muhib olup kendilerini mahbubun sevgisine kaptıracaklardır. İşte Peygamber Efendimiz (Allah'ın salat ve selamı onun üzerine olsun) bile muradiyet ve

⁹² Vasi, ulaşma, erme. Hakk'a varma.

⁹³ Fasl, ayrı düşme. Hak'tan ayrı kalma.

⁹⁴ Murat; istenilen, sevilen, daha baştan Allah'ın sevgisine mahzar olan kullar.

⁹⁵ Mürit; isteyen, seven, ancak zorlu mücahedeler sonunda Allah'ın sevgisini kazanabilen kullar.

mahbubiyet makamını haiz olmasına rağmen sonunda mürid ve muhib olmuştur. Onun hayatı ile ilgili haberler, kendisinin sürekli hüzün ve fikir halinde olduğunu gösteriyor.⁹⁶ Nitekim peygamberimizin kendisi de "hiçbir peygamber benim gördüğümü kadar eziyet görmedi"⁹⁷ buyurmuştur. Asıl muhabbet yükünü çeken muhiblerdir. Bu yükü taşımak mahbublar için çetin bir iştir.

Amma kıssaymış bu, şerhi uzum. (Mısra).

Aşk hikayesinin sonu gelmez... (Mısra).

Mektubumu size ulaştıran Şeyh İlahbahş bir tür cezbe ve muhabbet haline erişmiştir. İsrarı üzerine zat-ı âlilerinize birkaç kelime yazmama vesile olmuştur.

Meramım şu ki; İlahbahş bize bağlanma (mülazemet) isteğini dışa vurdu ve bu tarafa yöneldi. Evvelce de bu konuda biraz istekli olduğunu hissettirmiş, bu fakirin ağırdan aldığı görüncü bizimle sadece buluşmakla yetinmişti. Bu sebeple işbu kelimeleri yazmış oluyorum.

Sözü fazla uzatmak edep sınırlarını aşmak olur.

﴿ KELİME ANLAMI ﴾

10. فِي حُصُولِ الْقُرْبِ وَالْبُعْدِ Onuncu mektup (Ne hakkında?) **المَكْتُوبُ العَاشِرُ : <**
Yakınlığın ve uzaklığın وَالْفَرْقِ وَالْوَصْلِ Fark'ın ve Vasl'ın meydana gelişi
hakkındadır (Neyle?) **بِمَعَانٍ غَيْرِ مُتَعَارَفَةٍ** Bilinmeyen / alışılmamış manalarla
مَعَ بَعْضِ لَدَلِكِ (Neye münâsip?) Bazı münâsip bilgilere değinmekle beraber
بِالْمَقَامِ Bu makama **كَتَبَهُ أَيُّضًا** İmâm-ı Rabbâni bu mektubu da yazmıştır (Kime?)
بُيُوكِ شَيْخِهِ الْمُعَظَّمِ Büyük Şeyhine >

عَظِيمَةً حَقَرِ الْخِدْمَةِ Hizmetçilerin en hakirinden arzuhal: **أَنَّهُ قَدْ طَالَتْ** Epey uzadı (Ne?)
عَلَى أَحْوَالِ خِدْمَةِ تِلْكَ الْعَبَّةِ (Kim hakkında?) Haber alamadım وَلَا إِطْلَاعَ لِي الْمُدَّةَ Vakit

⁹⁶ Peygamber Efendimiz'in bu hali ile alakalı daha geniş bilgi isteyenler Beyhaki *Şu'abu'l-İman* hadis no, 143; Taberani *el-Mucessimü'l-Kebir* hadis no, 414; Ebu Hatim *es-Sikeat*, c. 2, s. 146'ya bakabilirler.

⁹⁷ İbn-i Adiy, *el-Kamil*, hadis no, 2605; İbni Ebi Şeybe, *Musannef*, hadis no, 31703; Tirmizi, *es-Sünen*, hadis no, 2477; İbni Mace, *es-Sünen*, hadis no, 151; Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, c. 3, s. 120, hadis no, 12236, 12237.

Çok مَعَ كَثْرَةِ الْإِنْتِظَارِ (Neyce rağmen?) Bu yüce eşiğin hizmetçilerinin halleri hakkında الْعَلِيَّةُ beklememe rağmen <شعر> : Şiir:

اِذَا أَتَى سَلَامٌ (Ney zaman?) Eğer ruhum çıkarsa شَاشِئْمَايْنِ! وَلَا عَجَبٌ Şaşırmayın! selam geldiğinde (Kımden?) غَيْرُهُ <غَيْرُهُ> : Uzaktaki vefalı dosttan مِنْ الْخِلِّ الْوَفِيِّ الْمُقَارِقِ Başka bir şiir:

Onun kervanına رَكْبُهُ (Neyce?) Katılamayacağım غَيْرُ لَاحِقٍ Anladım ki; ben عِلِمْتُ بِأَنِّي Ardından nidasını مِنْ وَرَاءِ نِدَائِهِ (Neyce?) İşıtsem bana yeter فَيَكْفِي سَمَاعِي

نَهَايَةَ (Neyce?) Şöyle ki; sûfiler isimlendirdiler حَيْثُ سَمُوا Bir işe şaşıyorum وَأَعْجَبُ بِأَمْرِ Ve ayrılığın doruğunu وَغَايَةَ الْفِرَاقِ قُرْبًا (Ney diye?) Yakınlık diye وَكَأَنَّهُمْ Sanki onlar أَشَارُوا (Neyce?) İşaret etmişlerdir وَأَصْلًا (Ney diye?) Kavuşmak diye وَكَأَنَّهُمْ Kavuşmanın olmadığına <شعر> : Şiir:

Onunla arada var وَدُونَهَا سُوَادٌ إِلَى سَعَادٍ (Neyce?) Kavuşmak nasıl olur? كَيْفَ الْوُصُولُ Sıra sıra خَيُوفٌ (Neyce?) Onlarında önünde var وَدُونَهُنَّ Dağların tepeleri قُلُلُ الْجِبَالِ (Neyce?) tepecikler

Ve sürekli وَالْفَكْرُ الدَّائِمِيُّ (Daha?) Ebedî hüzn olur كَانَ الْحُزْنُ الْأَبَدِيُّ Şüphesiz فَلَا حَرَمَ İstenilen أَنْ يَكُونَ الْمُرَادُ وَلَا بُدَّ Mutlaka مُدَّةً وَمُعِينًا Destekçi ve yardımcı (Neyce olur?) Aynı şekilde مُرِيدًا أَيْضًا (Neyce?) İşin sonunda فِي آخِرِ الْأَمْرِ (Neyce zaman?) İradesiyle بَارَادَتِهِ (Neyce?) İsteyen (mürid) مُجِبًّا (Neyce?) Sevilen de olacaktır بِمَحَبَّةِ الْمُحَبُّوبِ (Neyce?) Seven ve mübteli وَمُبْتَلَى وَهَذَا النَّبِيُّ صَلَّى Sevilenin muhabbetiyle (Neyce?) SÖZ konusu peygamber (Sallellâhu Aleyhi Vesellem) مَعَ وَجُودِ (Neyce rağmen?) İstenirlik (muradiyyet) ve sevilirlik (mahbûbiyyet) makamına رَاغِمًا İsteyen (mürid) ve seven (muhib) olmuştur فَلَا حَرَمَ Şüphesiz

